

ved en Regjeringshandling kunde være bleven fri for Rigsraadet; derom havde jeg aldeles ingen Tvivl. Men Tiden til et saadant Skridt er forsvunden; den er forsvunden, fordi Rigsraadet er anerkjendt fraoven, og fordi det er anerkjendt fra Folkets Side, men den er meest af Alt forsvunden, fordi Rigsraadet factist har bestaaet og givet vigtige Love. Hvad der derfor fornuftigvis kunde være skeet, og vistnok ogsaa til Landets Held burde være skeet for at undgaae alt det Forfatningsorøvl, vi have siddet i efter Fredsslutningen i Wien, kan ikke skee nu, saavidt jeg kan forstaae. Med Modstanderne af det foreliggende Grundlovsforslag er jeg enig i Et, nemlig i det høist Uheldige i, at den daværende Regjering først henvendte sig til Rigsraadet istedetfor at gaae til Rigsdagen. Det har i Virkeligheden ikke gjort den mindste Nytte, at den gif denne Vej, den har dog ikke sat igjennem, hvad den vilde, men kun sat ondt Blod. Da jeg første Gang havde den Ære at være Medlem af Rigsraadets Folkething, var jeg med at foreslaae en Adresse til Kongen om at blive fritagen for at behandle Grundloven i Rigsraadet. Denne Adresse gif ikke igjennem, og da den var forkastet, var jeg overbevist om, at man kunde sige, at Slaget var tabt, og at det var nødvendigt at gaae ind paa en Overenskomst. Denne Overenskomst kom tilveie i et Fællesudvalg, og det var dengang i alt Fald en virkelig Overenskomst, som den høitærede Conseilspræsident allerede har mindet om. Fællesudvalget var sammensat af Medlemmer fra alle Sider, og de gif saa godt som Alle ind derpaa. At nu den Overenskomst, som der blev sluttet, og som er ført igjennem to Rigsdage, ved de Valg, der nu ere foregaaede, ikke ganske har, om man saa kan sige, kunnet holde ud, er sandt, men man maa dog lægge Mærke til, at det dog i alt Fald synes, at Flertallet her i denne Forsamling slutter sig dertil. Den vigtigste Indvending — for at jeg skal gaae over til selve Forslaget, som ligger for, — synes at være den, at den politiske Lighed ved dette Forslag indskrænkes.

Det kan neppe nytte synderligt at benægte dette. Jeg troer i Virkeligheden, at den indskrænkes, om jeg end ikke synes, at dette er i nogen overdreven høi Grad, men i saa Henseende maa jeg tillade mig at høre en Anskuelse, som kan være rigtig, og som ogsaa kan være vigtig, nemlig den, at saavidt jeg veed, troer jeg ikke, at der hidtil i Historien har viist sig noget Tilfælde, hvor et parlamentarisk System har været grundet paa politisk Lighed. Jeg har derfor fra Først af været aldeles overbevist om, at de, der kæmpede for den politiske Lighed og paa samme Tid kæmpede for Muligheden af, for Fremtiden at faae en parlamentarisk Regjering, kæmpede for Noget, der i alt Fald for Dieblivet ikke kunde opnaaes. Jeg er for mit personlige Vedkommende ikke nogen begejstret Tilhænger af det ene Forfatningssystem fremfor det andet; det ene System kan passe paa eet Sted og det Andet paa et andet, men jeg er, som sagt, overbevist om, at selv om de Herrer i Fremtiden ville søge at bringe den politiske Lighed tilbage, vil dette ikke kunne skee, undtagen ved en Indskrænkning af, hvad man er kommen overeens om at kalde Frihed. Det Forsøg, der nu gjøres, er et Forsøg paa, om det parlamentariske System kan udvikle sig heldigt i vort Land. Vi have vel haft visse constitutionelle Garantier siden 1848, men et parlamentarisk System, det vil sige, et saadant, hvor enhver Majoritet i Rigsdagen er sikker paa at kunne sætte sine Candidater ind i Regjeringen, have vi ikke haft og ville vi naturligvis heller ikke faae i den nærmeste Fremtid, men der er giøet Udsigt ved denne Forfatning til, at vi kunne faae det. Hvorvidt dette vil være til Held for Landet, vil Fremtiden vise.

Det maatte maastee endnu være mig tilladt, at gjøre en enkelt Bemærkning med Hensyn til det System, der nu er lagt til Grund for Landstingets Sammensætning, og som er kaldt Pengesystemet, Skattesystemet og andet lignende. Skulde der endelig gives dette System en særlig Betegnelse, maatte det kaldes Besiddelsessystemet. Man maa ved Sammen-